

Ю. Л. Мохова, кандидат наук
з державного управління,
доцент магістратури державного управління
Центру післядипломної освіти
Донецького національного технічного університету

Н. В. Линьова, слухач
Донецького національного технічного університету

ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

У статті досліджено підходи до визначення терміна «інформаційно-аналітичне забезпечення». Виділено елементи інформаційно-аналітичного забезпечення. Доведено, що інформаційні технології є необхідним компонентом для реалізації державною управлінських функцій. Проаналізовано іноземний досвід впровадження інформаційних технологій у державному управлінні. Визначено проблеми інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної влади в Україні та запропоновано шляхи їх вирішення.

Ключові слова: державне управління, орган державної влади, інформація, інформаційні технології, інформаційно-аналітичне забезпечення, електронне урядування.

Yu. L. Mokhova, N. V. Lynova. Information and analytical provision of activities of public administration bodies

The article investigates approaches to the definition of the term “informational and analytical support”. By systematizing different interpretations of the term, it is proposed, under the “information and analytical support” of the activities of government authorities, to understand the complex of measures for the collection, processing and use of information necessary to perform functions and tasks entrusted to the bodies of government administration. There is identified the elements of informational and analytical support: information level and analytical. It is proved that information technologies are a necessary component for the government to implement managerial functions.

The foreign experience of implementing information technologies in public administration has been analyzed. An analysis by the World Economic Forum shows that Finland, Estonia, Denmark, Spain, Sweden are leaders in the implementation of information technology in public administration. The views of stakeholders in the public sector point to the need to refrain from focusing on productivity and internal efficiency processes (a new public administration model) on building a public sector environment, where these results are merely a means to achieve the goal. The reason for this is financial stability, increased availability of open data and digital services in these countries, the active introduction of e-government, which is confirmed by an increase in the level of public confidence in the government.

The main problem of the government lies in the fact that the basic skills and systems needed in the era of globalization are far from the existing state systems and rules. Most governments are struggling with outdated databases that are incompatible with each other and work against any type of data sharing or data management

An analysis of the domestic state of information and analytical support for the activities of state administration bodies suggests that the information and analytical support of Ukraine is in the stage of its formation and is experiencing serious difficulties connected with the lack of the required number of qualified specialists, the latest information technologies and the insufficiently systematized methodological base of analytical researches. In order to increase the efficiency of the state authorities and socio-economic development of Ukraine, training of qualified specialists in information and analytical activities for work in the information society is necessary; introduction of e-governance.

Key words: government administration, government authority, information, information technologies, information and analytical support, e-government.

© Ю. Л. Мохова, Н. В. Линьова, 2018

Постановка проблеми. З появою нових інформаційних технологій інформація стає постійним і необхідним атрибутом забезпечення діяльності держави, юридичних осіб, громадських організації та громадян. Будь-яке управлінське рішення в системі управління приймається на основі відповідної інформації, яка є стратегічним ресурсом підвищення ролі конкурентоспроможності держави та її інформаційного забезпечення.

Впродовж останніх років в органах державного управління значно збільшився обсяг використовуваної інформації через розширення управлінської документації. У системі управління необхідним є формування такої державної політики, яка була б адаптована й орієнтована на виявлення, опрацювання, збереження та поширення інформації у сфері управлінської, політичної й економічної діяльності. Тому належне інформаційно-аналітичне забезпечення органів державної влади є необхідною умовою прийняття ефективних державних управлінських рішень.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню особливостей, тенденцій розвитку та проблем інформаційно-аналітичного забезпечення органів державної виконавчої присвячена значна кількість публікацій зарубіжних і вітчизняних учених, серед яких Р.Ф. Абдеев [1], О.Л. Валевський [2], С.В. Вировий [3], О.А. Дегтяр [4], Н.П. Дяченко [5], Р.А. Коваль [6], Ю.В. Ковбасюк [7], А.І. Семенченко [8], П.М. Сніцаренко [9], Ю.О. Саричев [9], Ю.П. Сурмін [7], В.А. Соколов [10], В.Ю. Степанов [11], С.О. Телешун [12], І.В. Рейтерович [12] та ін. Проте питання визначення ролі інформаційно-аналітичної забезпеченості в діяльності органів державного управління є недостатньо розробленим.

Мета статті – обґрунтування значення та визначення ролі інформаційно-аналітичного забезпечення в діяльності органів державного управління для підвищення ефективності вітчизняної системи державного управління.

Виклад основного матеріалу. В умовах розвитку глобалізаційних процесів в інформаційному суспільстві інформація відіграє ключову роль у системі державного управління. Розвиток інформаційного забезпечення органів державної влади є стратегічним орієнтиром уряду на шляху до сталого розвитку.

Закон України «Про інформацію» визначає поняття «інформація» як будь-які відомості або дані, що можуть бути збережені на матеріальних носіях або відображені в електронному вигляді [13]. Держава здійснює контроль за режимом доступу до інформації. Завдання такого контролю полягає у забезпеченні додержання вимог законодавства про інформацію органами державної влади.

Інформаційно-аналітичне забезпечення можна розглядати як один із методів державного контролю, якому притаманні загальні ознаки методів фінансового контролю з його специфічними рисами. Незважаючи на велику кількість досліджень вітчизняними вченими окремих аспектів інформаційного забезпечення державного управління (табл. 1), сьогодні все ще не існує єдиного підходу до визначення сутності інформаційно-аналітичного забезпечення [12].

Таблиця 1

Підходи до визначення поняття «інформаційно-аналітичне забезпечення»

Автор	Визначення терміна «інформаційно-аналітичне забезпечення»
С.О. Телешун	Сукупність технологій, методів збирання й обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу (соціальні, політичні, економічні та інші процеси), специфічних прийомів їх діагностики, аналізу та синтезу, а також оцінки наслідків прийняття різних варіантів управлінських рішень [12].
О.Л. Валевський	Робота зі збирання, обробки й аналізу інформації щодо соціальних, політичних і економічних процесів [2].

Автор	Визначення терміна «інформаційно-аналітичне забезпечення»
А.І. Семенченко	Вид забезпечення функціонування державних органів та органів місцевого самоврядування, спрямований на своєчасне та якісне надання інформації, необхідної для їх ефективної, цілеспрямованої діяльності [8].
О.А. Дегтяр	Сфера управлінської діяльності, заснована на виділенні пріоритетних програмно-цілевих установок, завдяки чому забезпечується: створення оптимальних умов для ефективного функціонування держави в цілому; поліпшення основних економічних показників, збільшення зайнятості населення; залучення зовнішніх інвестицій, підтримка найбільш значущих інноваційних проектів [4].
П.В. Сніцаренко	Складова частина інформаційного забезпечення, оскільки результатом такого забезпечення є інформація у формі аналітичного документа [9].
Р.А. Коваль	Процес створення оптимальних умов задля задоволення інформаційних потреб та реалізації посадових обов'язків органів державної влади на основі формування та використання інформаційних ресурсів [6].
С.В. Вировий	Особливий напрям діяльності, пов'язаний із виявленням, опрацюванням, збереженням і поширенням інформації переважно у сфері управлінської, політичної й економічної діяльності [3].
Р.Ф. Абдєєв	Вид діяльності, покликаної забезпечити інформаційні потреби суспільства за допомогою аналітичних технологій за рахунок переробки вихідної інформації й отримання якісно нового знання [1].
Ю.В. Ковбасюк	Сукупність технологій, методів збирання й обробки інформації, що характеризує об'єкт управлінського впливу (соціальні, політичні, економічні та інші процеси), специфічних прийомів їх діагностики, аналізу та синтезу, а також оцінки наслідків прийняття різних варіантів політичних рішень [7].

Таким чином, наведені визначення інформаційно-аналітичного забезпечення свідчать про неоднакове розуміння його загальної сутності різними авторами. Основною причиною різних підходів до цього терміна є те, що вчені розглядають інформаційне забезпечення як цілісний процес в управлінні.

Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади – комплекс заходів зі збору, опрацювання та використання інформації, необхідної для виконання покладених на органи державного управління функцій і завдань.

Інформаційно-аналітичне забезпечення – системне поняття, яке утворюють два взаємопов'язані елементи (рис. 1.), а саме:

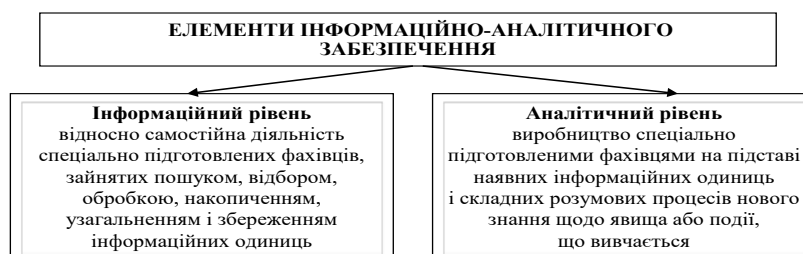

Рис. 1. Елементи інформаційно-аналітичного забезпечення

Джерело: складено на основі [11]

Механізми державного управління

- інформаційний рівень – це діяльність щодо забезпечення посадових осіб відомостями, необхідних для рішення покладених на них завдань;
- аналітичний рівень – це творча складова частина діяльності, призначена для оцінки інформації і підготування прийняття рішень [10].

Інформаційне забезпечення є важливою функцією в державно-управлінській діяльності. У зв'язку з цим робота державних органів має забезпечуватися своєчасною інформаційною підтримкою.

Впровадження в практику управління інформаційних технологій у поєднанні зі сприятливим інвестиційним середовищем, що характеризується раціональним регулюванням і якісною інфраструктурою, забезпечує великі переваги в досягненні ефективного управління. За даними Всесвітнього економічного форуму, Фінляндія, Естонія, Данія, Іспанія, Швеція є лідерами з впровадження інформаційних технологій у державному управлінні (рис. 2).

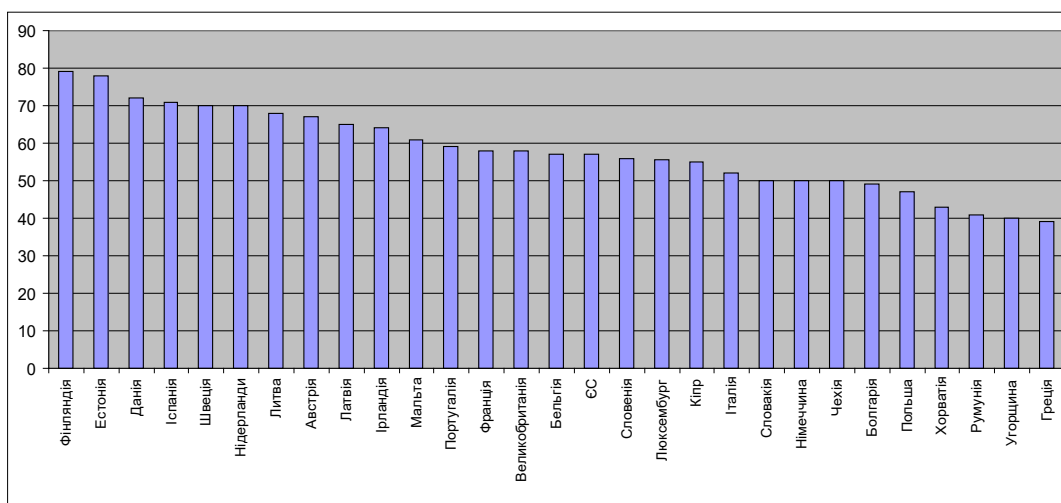

Рис. 2. Рейтинг впровадження інформаційних технологій у державному управлінні [14]

Найвищий рейтинг Фінляндії у сфері використання інформаційних технологій у державному управлінні пояснюється підвищенням доступності відкритих даних і цифрових послуг. Водночас існує величезна кількість фінських інформаційних ресурсів, доступних для перегляду як відкритих даних, так і даних про місцевість, навколишнє середовище, клімат, транспорт, фінанси, культуру та статистичних даних. На відміну від Індексу цифрової економіки та суспільства (який підсумовує близько 30 релевантних індикаторів європейської цифрової продуктивності та стежить за розвитком держав-членів Європейського Союзу за п'ятьма основними вимірами: зв'язністю, людським капіталом, використанням Інтернету, інтеграцією цифрових технологій, цифровими громадськими послугами), одним із ключових факторів у дослідженні був доступ до веб-сервісу, де люди можуть перевірити, яка їх інформація зберігається у реєстрах державних органів [15].

У Швеції ефективність публічного сектору (наприклад, надання ефективних публічних послуг за допомогою спрощених процесів) зумовлена спробою електронного врядування досягти ширших результатів політики, які можуть сприяти створенню спільного суспільного значення. Погляди зацікавлених сторін у державному секторі вказують на необхідність відмови від зосередження уваги на процесах продуктивності та внутрішньої ефективності (нова модель державного управління) щодо побудови державного сектора-середовища, де ці результати є лише

засобом для досягнення мети. Ефективність державного управління шведського уряду зумовлена фінансовою стабільністю як платформи для забезпечення цифрової інноваційної культури, збільшенням довіри та забезпечення громадськості її громадянам. За даними світового опитування, рівень довіри населення до уряду Швеції скоротився на 7% між 2007 та 2016 рр. [16].

Сьогодні головна проблема уряду полягає в тому, що основні навички та системи, необхідні в епоху глобалізації, далекі від наявних державних систем і правил. Більшість урядів у всьому світі, як і раніше, борються із застарілими базами даних, які несумісні одна з одною і працюють проти будь-якого типу спільного використання даних або управління даними [17].

Аналіз стану інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державного управління в Україні дозволив стверджувати, що інформаційно-аналітичне забезпечення України перебуває на стадії свого становлення та переживає серйозні труднощі, пов'язані з відсутністю необхідної кількості кваліфікованих фахівців, новітніх інформаційних технологій і недостатньо систематизованою методологічною базою аналітичних досліджень. Серед найбільших центрів, які здійснюють інформаційне забезпечення державних, урядових, законодавчих гілок влади та регіональних керівників, слід відзначити аналітичні служби Адміністрації Президента України, Кабінету Міністрів України та Верховної Ради України. Серед основних інформаційних продуктів і послуг, що надаються цими службами, – результати соціологічних досліджень, моніторинг засобів масової інформації, підготовка довідкових і прогнозно-аналітичних матеріалів тощо [5].

Дієвим способом вирішення проблем здійснення інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державного управління в Україні є запровадження відповідного комплексу, який передбачає подання, приймання та комп'ютерну обробку інформації в електронному вигляді, створення електронних реєстрів і використання аналітичних процедур для всебічного й оперативного аналізу. Саме тому з метою підвищення стандартів інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державного управління в Україні необхідно:

- підвищити якість підготовки спеціалістів інформаційно-аналітичної діяльності до роботи в умовах інформаційного суспільства;
- впроваджувати електронне врядування, що дозволить реалізувати державну політику на принципах прозорості, відкритості, довіри, підвищити ефективність роботи органів державної влади та забезпечити соціально-економічний розвиток держави.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. На основі проведеного дослідження підходів різних вчених визначено, що не існує єдиного погляду на сутність інформаційно-аналітичного забезпечення. Систематизуючи різні тлумачення терміна, пропонуємо під «інформаційно-аналітичним забезпеченням» діяльності органів державної влади розуміти комплекс заходів зі збору, опрацювання та використання інформації, необхідної для виконання покладених на органи державного управління функцій і завдань. Виділено елементи інформаційно-аналітичного забезпечення: інформаційний рівень та аналітичний.

Доведено, що для реалізації державою управлінських функцій необхідною умовою є забезпечення органів державного управління відповідними сучасними інформаційними технологіями. Аналіз, проведений Всесвітнім економічним форумом, свідчить, що Фінляндія, Естонія, Данія, Іспанія, Швеція є лідерами з впровадження інформаційних технологій у державному управлінні. Причиною цього є фінансова стабільність, підвищення доступності відкритих даних і цифрових послуг у цих країнах, активне впровадження електронного урядування, що підтверджується збільшенням рівня довіри населення до уряду.

Аналіз вітчизняного стану інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів державного управління дозволяє стверджувати, що інформаційно-аналітичне забезпечення України перебуває на стадії свого становлення та переживає серйозні труднощі, пов'язані з відсутністю необхідної кількості кваліфікованих фахівців, новітніх інформаційних технологій

і недостатньо систематизованою методологічною базою аналітичних досліджень. З метою підвищення ефективності роботи органів державної влади та соціально-економічного розвитку України необхідною є підготовка кваліфікованих спеціалістів інформаційно-аналітичної діяльності до роботи в умовах інформаційного суспільства; впровадження електронного врядування.

Список використаних джерел:

1. Абдеев Р.Ф. Философия информационной цивилизации. Москва: Эксмо, 1994. 336 с.
2. Валецький О.Л. Держава і реформи в Україні: аналіз державної політики в умовах трансформації суспільства: монографія. Київ: НАДУ, 2007. 316 с
3. Вировий С.В. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади та місцевого самоврядування. Ефективність державного управління. 2014. № 39. С. 201–206.
4. Дегтяр О.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення прийняття управлінських рішень у діяльності органів державної влади. Теорія та практика державного управління. 2013. Вип. 3 (42). С. 1–7.
5. Дяченко Н.П. Методологічне забезпечення інформаційно-аналітичної діяльності органів державної влади та органів місцевого самоврядування. Теорія та практика державного управління. Харків, 2013. Вип. 4 (43). С. 1–6.
6. Коваль Р.А. Інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів державної влади. Теорія та практика державного управління. Харків, 2006. № 1 (113). С. 223–226.
7. Ковбасюк Ю.В., Ващенко К.О., Сурмін Ю.П. Державне управління: підручник: в 2 т. Дніпропетровськ: НАДУ, 2012. Т. 1. 564 с.
8. Семенченко А.І. Методологія стратегічного планування у сфері державного управління забезпеченням національної безпеки України: монографія. Київ: НАДУ, 2008. 428 с.
9. Сніцаренко П.М., Саричев Ю.О. Роль та місце інформаційного забезпечення в системі державного управління. Державне управління: теорія та практика. 2016. № 1. С. 46–56.
10. Соколов В.А. Категоріально-понятійний апарат проблематики аналітичної діяльності у сфері забезпечення національної безпеки України. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 15. С. 73–78.
11. Степанов В.Ю. Інформаційно-аналітичне забезпечення системи державного управління. Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування. 2015. № 1. С. 14–28.
12. Телешун С.О., Рейтерович І.В. Інформаційно-аналітична діяльність в державному управлінні: навч.-метод. матеріали. Київ: НАДУ, 2013. 36 с.
13. Про внесення змін до Закону України «Про інформацію». Дата оновлення: 09 травня 2011 р. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2938-17>.
14. DESI by components: Digital Single Market European Commission. URL: https://digital-agenda-data.eu/charts/desi-components#chart={%22indicator%22:%22DESI_5_DPS%22,%22breakdown-group%22:%22DESI_5_DPS%22,%22unit-measure%22:%22pc_DESI_5_DPS%22,%22time-period%22:%222018%22}.
15. Digital Economy and Society Index: Finland has EU's best digital public services: The ministry of finance. URL: https://vm.fi/en/article/-/asset_publisher/digitaalilouden-ja-yhteiskunnan-indeksi-suomessa-eu-n-parhaat-julkiset-digitaaliset-palvelut.
16. Digital Government Review of Sweden: Organization for Economic Co-operation and Development. URL: <https://www.oecd.org/gov/digital-government/digital-government-review-of-sweden-2018.pdf>.
17. What is the role of government in the digital age: The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2017/02/role-of-government-digital-age-data/>.

References:

1. The Verkhovna Rada of Ukraine (2011). The Law of Ukraine “About information”. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2938-17>.
2. Teleshun S.O., Rejterovych, I.V. (2013). Informatsijno-analitychna diialnist v derzhavnomu upravlinni [Information and analytical activities in public administration]. NADU, Kyiv, Ukraine.
3. Valevskij O.L. (2007). Derzhava i reformy v Ukraini: analiz derzhavnoi polityky v umovakh transformatsii suspilstva [Government and Reforms in Ukraine: Analysis of State Policy in the Context of the Transformation of Society]. NADU, Kyiv, Ukraine.
4. Semenchenko A.I. (2008). Metodolohiia stratehichnoho planuvannia u sferi derzhavnoho upravlinnia zabezpechenniam natsionalnoi bezpeky Ukrainy [Methodology of strategic planning in the field of public administration ensuring the national security of Ukraine]. NADU, Kyiv, Ukraine.
5. Diehtiar O.A. (2013). Information-analytical support for making managerial decisions in the activities of government authorities. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. Vol. 3 (42). P. 1–7.
6. Snitsarenko P.M., Sarychev Yu.O. (2016). The role and place of information support in the system of public administration. Derzhavne upravlinnia: teoriia ta praktyka. Vol. 1. P. 46–56.
7. Koval R.A. (2006). Information and analytical support of the activity of state authorities. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. Vol. 1 (113). P. 223–226.
8. Vyrovyj S.V. (2014). Information and analytical support of activity of state authorities and local self-government bodies. Efektyvnist derzhavnoho upravlinnia. Vol. 39. P. 201–206.
9. Abdeev R.F. (1994). Fylosofyia ynformatsyonnoj tsyvylyzatsyy [Philosophy of information civilization]. Eksmo, Moscow, Russia.
10. Kovbasiuk Yu.V., Vaschenko K.O., Surmin Yu.P. (2012). Derzhavne upravlinnia [Governance]. NADU, Kyiv, Ukraine.
11. Sokolov V.A. (2016). The categorical-conceptual apparatus of the problems of analytical activity in the sphere of providing national security of Ukraine. Investytsii: praktyka ta dosvid. Vol. 15. P. 73–78.
12. Stepanov V.Yu. (2015). Information and analytical support of the system of public administration. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia i mistsevoho samovriaduvannia. Vol. 1. P. 14–28.
13. DESI by components: Digital Single Market European Commission. URL: https://digital-agenda-data.eu/charts/desi-components#chart={%22indicator%22:%22DESI_5_DPS%22,%22breakdown-group%22:%22DESI_5_DPS%22,%22unit-measure%22:%22pc_DESI_5_DPS%22,%22time-period%22:%222018%22}.
14. Digital Economy and Society Index: Finland has EU’s best digital public services: The ministry of finance. URL: https://vm.fi/en/article/-/asset_publisher/digitaalilouden-ja-yhteiskunnan-indeksi-suomessa-eu-n-parhaat-julkiset-digitaaliset-palvelut.
15. Digital Government Review of Sweden: Organization for Economic Co-operation and Development. URL: <https://www.oecd.org/gov/digital-government/digital-government-review-of-sweden-2018.pdf>.
16. What is the role of government in the digital age: The World Economic Forum. URL: <https://www.weforum.org/agenda/2017/02/role-of-government-digital-age-data/>.
17. Diachenko N.P. (2013). Metodolohichne zabezpechennia informatsiino-analitychnoi diialnosti orhaniv derzhavnoi vldy ta orhaniv mistsevoho samovriaduvannia. Teoriia ta praktyka derzhavnoho upravlinnia. Vol. 4 (43). P. 1–6.